

Landschapsnieuws

Winter 2022

Burgers helpen boeren

De transitie in de landbouw is een actueel onderwerp. Samen met boeren zorgt SLG voor het onderhouden en terugbrengen van landschappelijke elementen op het boerenbedrijf. Dat doen we door het werven van burgers die de boeren een warm hart toe dragen en willen helpen. Zo verkleinen we de kloof tussen boeren en burgers.

Op verschillende plekken zijn Boerderijwerkgroepen in oprichting: o.a. in het buitengebied van de dorpen Angerlo, Halle, Hedel, Hierden en Velp. Sommige groepen zijn al meerdere keren samengekomen. In Hierden op boerderij de Zuiderstee was in december de eerste werkdag. Inwoners uit de directe omgeving plantten samen met de boeren een hoogstamboomgaard aan. Vrijwilliger Louis Boer: "Elke boer die probeert anders te gaan werken, spreekt mij aan. De transitie in de landbouw is hard nodig, daar werk ik als burger graag aan mee."

Op al deze boerenbedrijven komt een Boerderijwerkgroep met een eigen coördinator, waar de boer een beroep op kan doen bij werkzaamheden in het landschap. Dit zijn kleine beheerklussen die geweldig bijdragen aan het versterken van de biodiversiteit, maar die er vaak bij in schieten. Het is natuurlijk ook veel leuker om dit samen te doen. SLG zorgt voor goede instructie en gereedschappen. [Kijk voor een boerderij in jouw gemeente.](#)

Symposium over de patrijs

Studenten van Yuverta Geldermalsen organiseren samen met SLG op 26 januari een symposium om West Betuwe om te toveren tot een geschikt leefgebied voor de patrijs. Naast algemene informatie over de patrijs, zal je meer te weten komen over zijn ideale leefomgeving. Ook kun je je aanmelden voor gratis beplanting met een inrichtingsplan met advies voor de patrijs. [Meer informatie en aanmelden voor het symposium.](#)

Aanvalsplan landschap

In het najaar van 2022 is het Aanvalsplan Landschap gelanceerd door Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Het doel is om in 10% van het landelijk gebied landschapselementen te realiseren. Ook SLG staat achter dit Aanvalsplan. Met dit Aanvalsplan wil een veelheid van partijen een significante bijdrage leveren aan het halen van onze Europese verplichtingen rondom biodiversiteit (Vogel en Habitatrichtlijn), de klimaatopgave (Parijs) en schoon water (Kaderrichtlijn Water). Het Aanvalsplan wil ook een bijdrage leveren aan natuurinclusieve landbouw door maatschappelijke diensten te belonen. Daarnaast willen we de landschappelijke kwaliteit en diversiteit van het Gelderse landschap vergroten om werken, wonen en recreëren in Nederland nog veel aantrekkelijker te maken. We pleiten er dan ook voor dat het Aanvalsplan onderdeel wordt van het Gelders Programma Landelijk Gebied, zodat in 2030 de helft van het landschap en in 2050 het landschap overal weer voldoende is dooraderd met landschapselementen.

*Arjan Vriend,
Directeur-bestuurder*

Knotwilgen, belangrijk voor biodiversiteit

Wilgen en vooral knotwilgen horen thuis in ons landschap. Ze staan langs waterkanten, in singels, scheefgezakt en vervallen of strak geknot in een rij. Wilgen worden vaak maar 60 of 80 jaar oud. Geknotte bomen kunnen veel ouder worden.

Ons land kent twaalf soorten inheemse wilgen. De schietwilg wordt het meest aangeplant als knotboom, vaak om de wind te breken. Het hout werd door de boer gebruikt voor bezems en hekken. De buigzame twijgen worden in de mandenmakerij gebruikt. Het snelgroeende hout is geschikt om klompen van te maken.

Snoei knotwilgen niet allemaal tegelijk maar gefaseerd, bijvoorbeeld om en om of drie om drie. Snoei ze bij voorkeur als het blad eraf is, dan heeft de boom tijd gehad om een deel van de voedingsstoffen in het stamhout op te slaan. Tot slot, zaag takken niet te kort af. Een goede stelregel is de dikte van de tak als stompje laten staan.

Op en in knotwilgen zijn wel 200 plantensoorten aangetroffen. Wanneer er holen ontstaan broeden er allerlei dieren en vogels zoals houtduif, steenuil en ringmus, vleermuizen, muizen en kleine marterachtigen. Ook komen er wel honderden soorten insecten en mijten voor. In een grotere knot kan humus ontstaan door afgevalen blad. In deze vochtige omgeving groeien paddenstoelen, korstmossen en varens. In het voorjaar bieden bloeiende wilgenkatjes veel stuifmeel aan bijen. Wilgen en vooral de schiet- en kraakwilg zijn daarom belangrijk voor de biodiversiteit. [Lees meer.](#)

Vogelbosjes aanplanten in Zutphen

In de herfst en de winter eten allerlei vogels en andere dieren de bessen van struiken en bomen en vinden er een veilige plek om te schuilen. Met het aanplanten van vogelbosjes kunnen we deze soorten helpen! Inwoners uit de gemeente Zutphen kunnen meedoen aan de actie vogelbosjes van de Gemeente Zutphen, SLG en Natuur en Milieu Gelderland. De actie krijgt support van Zutphen Energie, De Werkmakers, Vogelwerkgroep, IVN en de Bomenstichting Zutphen.

Particulieren met een stuk land woonachtig in de gemeente Zutphen kunnen vogelbosjes aanplanten op hun erf of op overhoekjes: stukjes land die niet gebruikt worden. De soorten die aangeplant worden zijn vooral besdragende struiken als meidoorn, Gelderse roos, kardinaalsmuts en lijsterbes.

Met streekeigen bosplantsoen creëren we waardevolle stukjes natuur die een bijdrage leveren aan het versterken van biodiversiteit en het vastleggen van CO2. Dit is een actie van Plan Boom, dat in Gelderland 1 miljoen bomen wil planten.

Ben je enthousiast en heb je ongeveer 100 m² land of meer in de gemeente Zutphen tot je beschikking voor een vogelbosje? Dan kun je meedoen met deze actie! Een adviseur van SLG bekijkt jouw aanvraag en stelt na goedkeuring een assortiment samen dat passend is in het landschap.

Op de feestelijke uitdeeldag in Zutphen op 24 februari 2023 kun je het plantgoed ophalen en daarna aan de slag met het aanplanten.

[Kijk hier voor aanmelden en meer informatie.](#)

Record aantal klussen op de Natuurwerkdag

Vrijdag 4 en zaterdag 5 november gingen 1.522 inwoners van Gelderland naar buiten om te klussen tijdens de Nationale Natuurwerkdag. Ze deden 67 klussen verspreid over de provincie en leverden zo een positieve bijdrage aan natuur en landschap. Er waren natuurklussen zoals snoeien en zagen in houtsingels, wilgen knotten, openhouden van de heide en takkenrillen maken.

Op vrijdag 4 november deed directeur-bestuurder Arjan Vriend van SLG de aftrap in Natuurpark Overstegen in Doetinchem. Ruim dertig leerlingen van de Wilhelminaschool in Doetinchem hadden een heerlijke ochtend in de buitenlucht. Onder begeleiding van vrijwilligers van De Groene Knoop hebben ze wilgen geknot, boompjes verwijderd, geharkt en zwerfafval opgeruimd tijdens de Natuurwerkdag Junior.

Ook op zaterdag gingen vrijwilligers op allerlei plekken aan de slag om de biodiversiteit een boost te geven. In Driel ontving Stichting Overbetuwe Groen Natuurlijk bij de Fikkersdries zo'n veertig mensen. Ze haalden met takkenscharen en zagen de begroeiing rondom de plas weg en maakten takkenrillen van het snoeihout. Vrijwilliger Karoline van der Meijden: "Rondom de plas groeit alles dicht, we maken het open. Zo zorgen we dat de diversiteit toeneemt, dat vind ik belangrijk. Er zitten hier veel vogels, zoals de ijsvogel en ook salamanders."

Op de Natuurwerkdag doen deelnemers onderhoud in de natuur, wat onmisbaar is voor het in stand houden van de leefomgeving van veel (bedreigde) planten en dieren. In heel Nederland deden 15.119 deelnemers mee aan ruim 560 natuurklussen. [Lees meer.](#)

Jan Slagboom is Boerenlandvogel-vrijwilliger van 2022

Jan Slagboom uit Hattermerbroek is verkozen tot Gelderse boerenlandvogelvrijwilliger van 2022. Jan is coördinator van weidevogelgroep Randmeerkust. De uitreiking vond plaats op de boerderij van een weidevogelboer in Oosterwolde. Jan ontving een glazen Kievit, een oorkonde en een bedrag van € 250 van SLG te besteden aan een boerenlandvogeldoel.

Jan Slagboom zet zich in voor de bescherming van weidevogels aan de Randmeerkust, een weidevogelgebied met potentie. Dat doet hij op allerlei manieren. Jan vindt en beschermt legfels van weidevogels door akkers en weilanden af te speuren met een verrekijker. Dat doet hij ook met een drone. Als dronepiloot gaat hij wekenlang vroeg op om met de drone te vliegen als de boeren gaan maaien. De drone spoort legfels van weidevogels op, die Jan dan kan verplaatsen of markeren voor de boer. Daarnaast voert Jan broedpaartellingen van grutto's uit. Ook helpt hij boeren met onderhoud van plasdraspompen.

Volgens de jury: "Jan doet op een nimmer aflatende wijze maatschappelijk zeer relevant vrijwilligerswerk. De vrijwilligers waarderen Jans coördinerende en ondersteunende werk enorm. Kortom, een dikke pluim!".

De weidevogelgroep Randmeerkust heeft 38 vrijwilligers en is actief in een gebied met 150 boeren. Dit jaar hebben de Gelderse boerenlandvogelvrijwilligers maar liefst 6375 weidevogelnesten beschermd, waarvan 1838 legfels in de Randmeerkust.

[Meer info over boerenlandvogelbescherming.](#)

Landschapsknocker 2022 naar Joop Bakker

Joop Bakker, coördinator van Knotploeg Duiven is uitgeroepen tot Landschapsknocker 2022. De Landschapsknocker is een vrijwilliger die zich al langere tijd bijzonder inzet voor het landschap.

Joop Bakker is al zo'n 22 jaar actief als coördinator van de vrijwilligersgroep. Knotploeg Duiven werkt op ongeveer 35 locaties in de gemeente, waarbij het werk hoofdzakelijk uit knotten bestaat.

Er wordt niet alleen op zo'n 20 zaterdagen per jaar gewerkt, jaarlijks nemen ze meer dan honderd kinderen mee de knotboom in onder het motto 'Met je klas de boom in'. Joop, docent van beroep, weet als geen ander hoe belangrijk het is om ook de kinderen actief te betrekken bij de natuur in het landschap.

De Aanmoedigingsprijs 2022 ging dit jaar naar Maarten Kubbe van Landgoedwerkgroep De Kamp. Wat oorspronkelijk begon als bekenwerkgroep is nu een landgoedwerkgroep geworden die zich veel breder inzet voor het landschap. Landgoed De Kamp ontving een subsidie voor herstel en aanplant van landschapselementen, Maarten zette zich in voor de aanplant en nu ook voor het onderhoud van de beplanting. De benodigde kennis weet hij te vergaren door het volgen van cursussen en webinars bij SLG.

[Meer lezen](#)

Beheergroep De Groene Knoop

De vrijwilligers van Beheergroep Groene Knoop zijn wekelijks te vinden in Natuurpark Overstegen in Doetinchem. Het gemeentelijk park is gelegen tussen twee woonwijken. Het is in 1995 omgevormd van een traditioneel park naar een ecologisch beheerd park. In het park van 29 hectare grazen Schotse Hooglanders. Sinds 2014 is er sprake van een officiële vrijwilligersgroep. We spraken één van de coördinatoren Han Hensing, die vanaf het begin betrokken is.

"We werken het hele jaar door, elke maandag zijn er rond de vijftien vrijwilligers. Het is leuk om samen wat in de natuur te doen, het is een sociaal gebeuren. De werkzaamheden variëren door het jaar heen. In het groeiseizoen maaien we de hooilandjes, enkele dagen later harken we die af. In de winter is het tijd om de wilgen langs de beek te knotten. Vaste prik het hele jaar door is het opruimen van zwerfafval."

"Natuurpark Overstegen bevindt zich in een beekdal. Het beheer van de beken en hun natuurvriendelijke oevers stem ik af met het waterschap. Er zijn takkenrillen, poelen, vlechthekken en nestkasten, allemaal om de biodiversiteit te vergroten. Het doel is een zo goed mogelijke biotoop voor o.a. wilde bijen en vlinders te maken."

In november organiseerde de groep de Natuurwerkdag Junior: schoolklassen werkten een ochtend in het park onder begeleiding van de vrijwilligers. Omroep Gelderland maakte een [filmpje](#). "In de toekomst willen we meer activiteiten doen met buurtbewoners en kinderen, om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij de natuur." De groep is onderdeel van Stichting Buur Maakt Natuur.

Wandelen langs wielen met Klompenpaden

Onlangs zijn twee Klompenpaden in het rivierengebied geopend: het Eldensche Veldpad in het buitengebied van Elden en het Uchtapad in Ochten en Eldik. Deze rondwandelingen gaan door uiterwaarden, over dijken en langs kolken, ook wel wielen of een waai genoemd. Wielen zijn restanten van een dijkdoorbraak waarbij een permanente diepe waterplas ontstond. Het Eldensche Veldpad loopt langs drie van zulke wielen. Het gebied bij Ochten en Eldik is vaak getroffen door overstromingen en heeft zeven plekken met dijkdoorbraakkolken in het landschap.

De gemeente Neder-Betuwe kent maar liefst 23 wielen en is hier ook trots op. Voor het Klompenpad Hiensepad bij Dodewaard heeft de gemeente extra budget vrijgemaakt voor het opknappen van twee kolken.

Zin gekregen om te wandelen?

[Download de folders op www.klompenpaden.nl.](http://www.klompenpaden.nl)

Op de bres voor 12.500 landschapsvrijwilligers

Een meerderheid van Provinciale Staten heeft onlangs besloten om de subsidie aan SLG voor ondersteuning van landschapsvrijwilligers met ingang van 2025 voor meer dan de helft weg te bezuinigen.

Er zijn in maart 2023 verkiezingen en de gekozen politici hebben dan de gelegenheid te bepalen om de bezuiniging weer terug te draaien. Het is van de zotte dat deze uiterst belangrijke taak, waarvoor we nota bene in 1986 door de provincie zijn opgericht, nog steeds niet adequaat met structurele middelen wordt bekostigd. Onze directeur-bestuurder gaat zijn uiterste best doen om daar via lobby bij de provincie voor eens en voor altijd verandering in te brengen.

[Klik hier voor meer informatie.](#)

Landschapskalender Januari t/m maart 2023

Infoavond Hoogstambrigade Apeldoorn
18 januari 2023

Startavond Klompenpad Apeldoorn en Klompenpad KIDS
23 januari 2023

Symposium over de patrijs door Yuverta Geldermalsen
26 januari 2023

Nationale Tuinvogeltelling
27, 28 en 29 januari 2023

Uitzendingen Klaas op Klompen op TV Gelderland:

8 januari 2023 Kreelsepad

15 januari 2023 Fliertpad

22 januari 2023 Alemschepad

29 januari 2023 Wageningse Engpad

5 februari 2023 Achterwooldsepad

12 februari 2023 Kandiapad

19 februari 2023 Oldenallerpad

26 februari 2023 Ambts- en Rijkspad

5 maart 2023 Rhenoijschepad

Dirk Groot, Zwerfinator

"Het is effectiever als we het probleem bij de bron aanpakken"

Sinds kort heeft elk dorp in de gemeente West Maas en Waal een Zwerfafvalbrigade. Deze mijlpaal werd gevierd tijdens een bijeenkomst voor de vrijwilligers. Dirk Groot van [Zwerfinator](#) was gastspreker. Dirk is afvalraper en doet dataonderzoek naar de herkomst van zwerfafval.

Oceanen

"In 2014, na de geboorte van mijn zoon, ben ik zelf begonnen met opruimen van zwerfafval. Ik liep achter de kinderwagen en ergerde me aan alle rotzooi. Ik klaagde op social media, maar ruimde niks op, totdat ik andere mensen zag die wel afval raapten. Ik kwam er al snel achter dat er meer aan de hand is. Het probleem van de Plastic Soup werd bekend en ik begon met het lezen van rapporten. Als het voor het oog schoon is, ligt er nog heel veel onzichtbaar afval in struiken en slootkanten. Dat plastic gaat zwerven en verzamelt zich uiteindelijk in de oceanen."

"Vanaf 2016 verzamel ik gegevens van elk stuk zwerfafval dat ik opraap: de plek, tijdstip en locatie, maar ook het merk. Want het echte probleem zit bij de producenten, er is goede wetgeving nodig om dat te veranderen. Natuurlijk moeten we de consument opvoeden, maar het is effectiever als we het probleem aanpakken bij de bron."

"Samen met Plastic Soup Surfer Merijn Tinga doe ik campagnes. We worden gevolgd door politici en het bedrijfsleven. Eén van onze successen is dat Anta Flu de plastic wikkel in 2020 heeft vervangen door een papieren wikkel. Zwerfafval rapen is een positieve actie, doordat zoveel mensen zijn gaan opruimen, worden wij serieus genomen."

[Lees meer.](#)

Het verhaal van Gelderland

Het Verhaal van Gelderland is een kloekke vierdelige boekenreeks die in je boekenkast niet mag ontbreken. Prachtige uitgave met veel illustraties en kaarten over de geschiedenis van Gelderland.

De vier boeken beschrijven de periode van de prehistorie, de Romeinse tijd en vroege middeleeuwen tot nu. Van grafheuvels op de Veluwe tot de hertogen van Gelre. Van Romeinse legerkampen tot adellijke landgoederen. Van de gewelddadige verovering van Grol tot de mislukte slag om Arnhem. Ook is een centrale rol weggelegd voor het landschap: de hoge en droge zandgebieden van de Veluwe, de vruchtbare en woeste gronden van de Achterhoek en de grote rivieren die van Gelderland een permanente doorvoerregio maakten.

Verhaal van Gelderland
Redactie: Dolly Verhoeven, Maarten Gubbels, Michel Melenhorst

Prijs: € 100,-
Te bestellen bij de (online) boekhandel of via [uitgever Boom](#).
De vier delen zijn ook afzonderlijk verkrijgbaar.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
026 3537444
contact@slgelderland.nl | slgelderland.nl

 @SLGelderland

 @SLGelderland

Wij zijn een erkend goed doel, steun ons

Beeldmateriaal

Han Bouwmeester, Margreet Vloon, Dirk Groot en SLG.

**zorg voor
ons landschap**